

De vuilnis- of aschmannen van Staveren

Terwijl de discussie over openbare toiletten de hedendaagse actualiteit haalt kunnen we ons amper voortstellen dat de openbare secreten (of kakhuizen) in het verleden zowel door mannen als vrouwen werden gebruikt, maar dan vooral voor de grote behoefte. De kleine behoefte werd vroeger gewoon ergens langs de weg gedaan, zoals blijkt uit enkele historische tekeningen en schetsen van deze, zowel mannelijke als vrouwelijke "wildplassers". Veel moeten we ons niet van de secreten voorstellen, maar in die tijd dachten de mensen er vast anders over. De meeste woningen hadden vroeger geen eigen toilet en waren dus aangewezen op een gemeenschappelijke voorziening. Staveren bezat in het verleden enkele secreten (denk aan: geheim). Eén ervan stond bij de Koepoort, zo dicht mogelijk bij de gracht.

Het schoonmaken van de openbare secreten was ook toen een overheidstaak, evenals het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval.

Dit artikel handelt over de hiervoor verantwoordelijke vuilnisvoerders oftewel de aschmannen van Staveren.

Het afval was natuurlijk heel anders van samenstelling dan nu. Plastic was er niet en het organisch afval werd zoveel mogelijk gebruikt als veevoer. Men stookte op turf en hout en de overgebleven as kon men bij de achman kwijt, samen met het andere afval. Hoe dat in zijn werk ging volgt hierna.

Het urinoir bij de haven rond 1900 (bron: Tresoar)

Het stadsbestuur zorgde voor de aanstelling van de vuilnis- of aschman en voor de middelen die hij daarvoor nodig had. De vergoeding voor het ophalen van afval was blijkbaar niet genoeg om van te leven en daarom zien we vaak dat de aschmannen daarnaast een andere overheidstaak erbij hadden, zoals portier van een van de stadspoorten.

We hebben -met wat hiaten- een aantal vuilnisvoerders of aschmannen een naam kunnen geven, waaruit blijkt dat het niet alleen mannen waren.

..... -1700: Hessel Feckes (overleden in 1700);

1700-1705: Wietse Tiedses (gecasseerd in 1705);

1705: Jens Clemens. Hij moet alle stadsvuilnis en materie op de stadszeedijk brengen en mag het niet verkopen of weggeven. Alle stadssecreten, beddings op de wallen en alle stadssteigers en straten moet hij zuiver houden, "sampt de borstweeringe van alle drek en onkruid zuiveren en rein houden";

1716: Ale Eesges (overleden in 1719). Hij moet alle vuilnis op de stadszeedijk brengen voor een tractement van f 100;

Tevens mogen burgers niet langer de Noorder- en Zuiderpoort voor opslag van mest gebruiken als ze die later verder willen vervoeren met een boot;

1719-1728: Jelle Hendriks bij zijn aantreden goed voor f 60 per jaar. In 1728 wordt dat verhoogd naar f 75. In 1736 is hij ook portier van de Zuyderpoort;

- 1754-1758: Ymk Oetses "stadsvuylnisvoerdster en portierse van de Suiderpoort en boom". Zij moest ook de wal vanaf de "nieuwe" muur tot aan de Zuider pijp schoon houden;
- 1766: Bendix Gatses. Hij mag ook in de Delft leiken, zoveel als hij wil. De pacht bedraagt f 36;
- 1797: Jelle Jiskes (eenmaal genoteerd als Pelle Piskes !). In 1798 wordt hij "gedemiteert";
- 1798-1801: Sjouke Tjipkes (overleden in 1801). Hij moet op eigen kosten een kruiwagen, gereedschap en een praam aanschaffen en daarmee 3 keer per week rondvaren. Waar hij niet kan varen moet hij de kruiwagen gebruiken. Ook moet hij "als vanouds" de stadssecreten schoon en zuiver houden, inclusief de Ratelaarsgang naast het Stadhuis. Tenslotte moet hij ieder jaar 25 pramen op aanwijzing modder uit de Delft baggeren. Het wordt hem vrijgelaten wat hem later met de modder doet;
- 1801-1804: Ruurd Gabes (overleden in 1819);
- 1859-1861: Jan Minzes de Jong, pachter van de haardas en vuilnis. Hij is ook turfdrager en wil in 1859 voor deze betrekking meer aan de gemeente opofferen dan hij als pacht geeft voor het haardas en vuilnis. Na herhaalde klachten wordt hij afgezet en tegen hem wordt proces verbaal opgemaakt.
- 1862: Jacob van der Werf. Hij wordt nadrukkelijk op zijn plichten gewezen. Ook als turfdrager laat hij vaak verstek gaan, dus als hij zijn werk niet beter doet verliest hij zijn baan. Jacob is blijkbaar mondig en klaagt in 1865 dat de opbrengst van de vuilnis en as niet genoeg is als loon voor de ophaler. De vuilnisman bedankt daardoor telkens en moet dus meer hebben. In 1868 krijgt hij, nu als wegwerker, graswaarder én asman f 1,50 per week.
- 1871-1877: Rienk Posthumus de Jong met een loon van f 0,50 per week plus de helft van de jaarlijkse opbrengst van as en vuil. In 1877 legt hij zijn betrekking van as- en vuilnisophaler neer. De gemeenteraad besluit nu om de betrekking van wegwerker en vuilnisman in één persoon onder te brengen en wel voor het loon van f 140 per jaar. Deze persoon moet 2 hele dagen voor de gemeente werken, op woensdag en zaterdag en dan voor 9 uur de as, vuilnis en secretmest ophalen. Hij moet ook de straten schoonhouden.
- 1878-1866: Sjouke de Vries (overleden in 1866). Hij krijgt een askar, kruiwagen, praamtje en bezemrijs.
- 1866: De weduwe van Sjouke de Vries, Aaltje Deinum, heeft het werk van haar man overgenomen en is nu as en vuilnisophaalster.

Wandevoir!

Dat de vuilnisvoerders ook wel eens een steekje lieten vallen blijkt uit de brief van zondag 15 februari 1719 van de burgemeesters over de hierboven genoemde aschman Ale Eesgens. Rond deze tijd had Staveren ongeveer 1600 inwoners.

Deze Ale wordt namelijk beschuldigd van wandevoir oftewel wangedrag.

Hij moet beter zijn werk doen en wordt verordonneerd om voortaan elke week alle vica quanticua (afval) van alle vier kwartieren in de stad, waaronder de straten, wegen, wallen aan zowel de binnen- als de buitenkant, de vuilnisbakken en de secreten "ordentelijk te zuiveren" en schoon te maken. Hij moet de vuilnis afvoeren naar een plek die de bouwmeesters van de stad zal aanwijzen. Gelijktijdig krijgen de bouwmeesters opdracht om dit te regelen.

Als hij onwillig blijft zullen de burgemeesters naar bevindt van zaken handelen en gelasten om de inzameling weer op "ordinaire" of normale wijze te exploiteren. Ale Edgens moet ten spoedigste hiervan op de hoogte worden gesteld.

Ten slotte staat onder deze ordonnantie dat ook de portiers de bruggen en goten bij de stadspoorten en "daeromtrent, zuiver en klaar" moeten houden op "pene" of boete van rechtsvervolging!

De bode en gezworen klerk Frans Haarsma heeft mogelijk eerst andere zaken te doen want op vrijdag 20 februari vermeldt hij tenslotte onderaan het document hij dat de stads vuilnisvoerder en poortiers heeft geïnstrueert.

In 1767 blijken niet de vuilnisvoerders maar de burgers zich te misdragen. De burgemeesters verbieden namelijk om vuur of glanzige asch op de wallen, in de aschbakken en bij de palen op de dijk te werpen. De boete is 6 car. gld.

In 1797 is het weer raak omdat er "grootte misbruyken worden gemaakt wegens het overall smijten van Asch en Vuylnis". Het is verplicht de "asch" op eigen erf binnen de stekken te bewaren. De vuylnisvoerder komt voortaan 3 keer in plaats van 2 keer per week de stad rondvaren, namelijk op maandag, woensdag en vrijdag. De boete bij overtreding bedraagt 3 car. gld. Rond deze tijd had Staveren ongeveer 1240 inwoners.

We komen in de eerste jaren van de moderne tijd. In 1827 werd een Keur van Plaatselijke Politie opgesteld. De eerste artikelen gaat direct over het afval. Het zat de mensen hoog! "Terwijl veele Ingezetenen misbruik maken van Asch en Vuilnis achter hunne huizen, tegen stekken of anderzints te werpen, waardoor de grootste ongelukken zouden kunnen ontstaan, zoo wordt zulks mits dezen aan elk en een iegelijk in zoo verre verboden, dat die geene welke hunne asch of vuilnis, tot hun eigen gebruik zullen verkiezen te bewaren, zij dezelve binnen hunne stekken in eene behoorlijke aschbak, of andere onschadelijke plaats, tot genoegen van het Bestuur zullen moeten brengen, bij poene van één Gulden". Opvallend is dat nu ook niet meer van burgers, maar van ingezetenen gesproken wordt.

De gemeente stelt dat voor de ingezetenen die hun asch of vuilnis niet verkiezen te bewaren, er een Asch en Vuilnisman wordt aangesteld die 2 keer per week op maandag en vrijdag, hetzij met een praam, of met een daartoe geschikte wagen, langs komt. Men moet wel zorgen dat het afval dan uiterlijk om 9 uur in de morgen voor hun huizen of op de wallen worden gezet, "opdat er geen verlet of hinder in de afhaling plaats hebbe". De ingezetenen mogen hun secreet niet legen in de Delft en de Stadsgrachten en ieder moet zijn straat, wal, stoep en luifel tot genoegen van het gemeentebestuur onderhouden. Eens per jaar worden gebreken gemeld en als het gebrek niet binnen 14 dagen is hersteld kan men een boete van f 12 verwachten.

Overigens krijgt de Asch-man geen loon, maar hij mag het verzamelde afval verkopen en de opbrengst houden. Dit wordt in ieder geval tot in de verordening van 1857 zo gelaten.

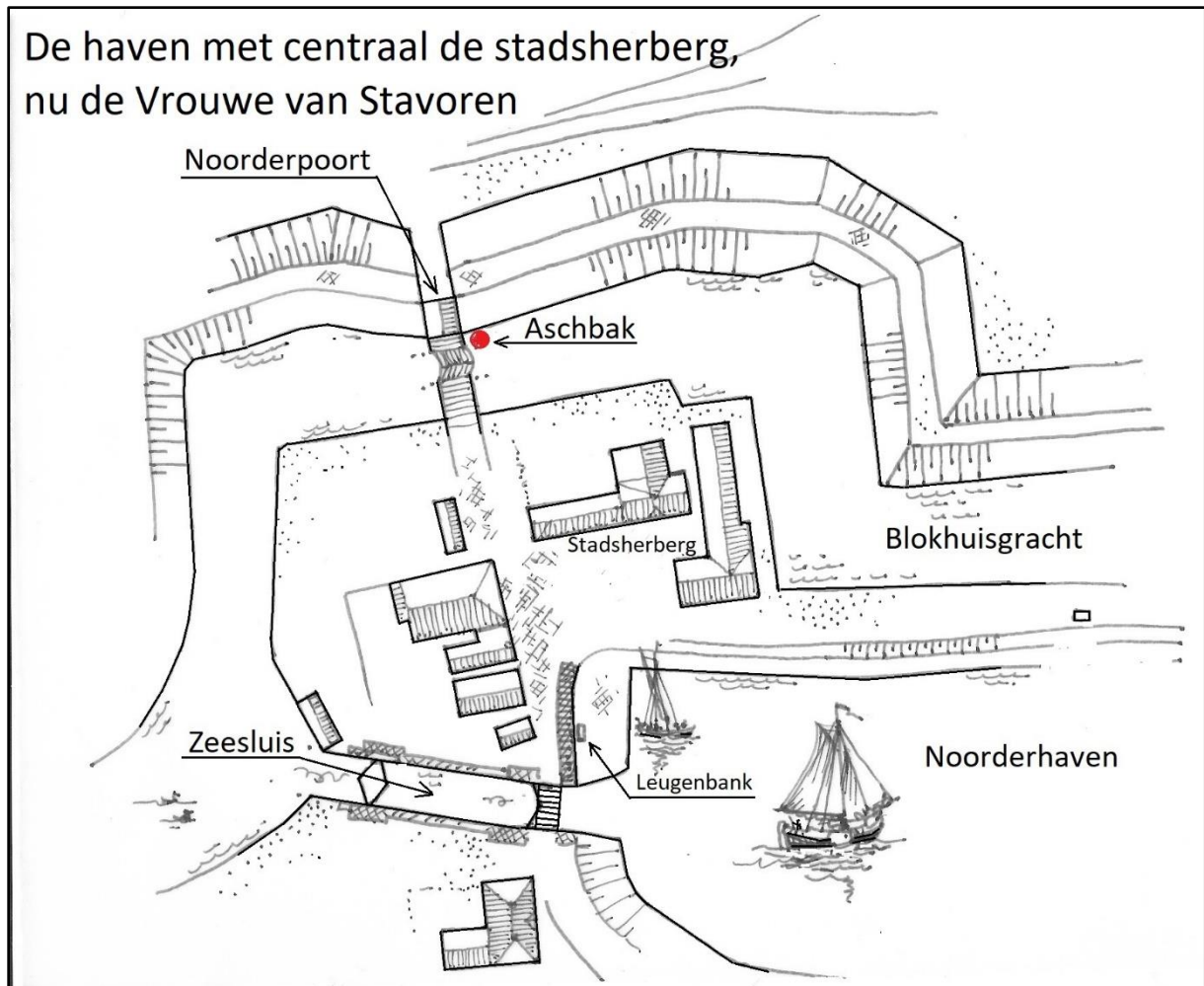
De Aschbak

Namens het stadsbestuur kregen de bouwmeesters de taak de voorzieningen in goede staat te houden. Zo zorgen zij ook voor het beschikbaar stellen van een praam.

In 1766 moet er een nieuwe vuilnispraam komen, men besluit om nu een ballastpraam te bestellen. De reden is onduidelijk, mogelijk om de pijpen en bruggen beter te kunnen passeren. Scheepsbouwer Jan Theunis krijgt de opdracht voor f 1.200. Het ijzerwerk komt van de smid Abraham Gerbens voor 3 stuivers per pond.

De vuilnis mannen moesten het afval naar een plek brengen op aanwijzing van de bouwmeesters. Zo'n plek lag vlak buiten de Noorderpoort. Op een overzichtstekening "Kaart en Wiskundige Aanwijzing" van de Noorderhaven uit 1769 van Allert G. Boumans is duidelijk direct buiten de noorderpoort in de gracht de asch-bak aangegeven. Op het vereenvoudigde kaartje is links boven het midden de plek vermeld bij het woord Aschbak. Dit betekende dat het nutteloze afval gewoon in het water werd gegooid dat in

verbinding stond met de Blokhuisgracht. Daarnaast zal men afval gebruikt hebben als ophoogmateriaal en dat was, zoals we gelezen hebben, vanaf de 19^e eeuw gelijk handel van de vuilnisman. Vanaf de vroegste tijden tot zelfs nog in de vorige eeuw was dat niet ongebruikelijk.

Noorderhaven ca 1769 (vereenvoudigd naar A.G. Boumans)

Studiegroep Oud Staveren

Achtergrond informatie (niet gepubliceerd in 't Stavers Krantsie)

In 1761 moet de portier van de Noorderpoort de Schans vanaf het Koningswerk tot de poort schoonhouden. Waar lag het Koningswerk ?.

De portier van de Koepoort moet de wal tot aan het bankje achter de lijnbaan schoonhouden (de Staversen van destijds zullen vast geweten hebben waar dat bankje heeft gestaan). Het vervolg: het stuk vanaf het bankje tot aan de Noorderpoort was voor rekening van Pier Johannes.

Fedde Roelofs moest de wal van de Zuider Pijp tot aan de Koepoort schoonhouden. Vanaf 1764 moest hij vanaf de Koepoort tot de zuidkant van de Dwinger achter het weeshuis schoon houden. Het schoonhouden wordt vanaf dat jaar in zes parten verdeeld.

Op 11 maart 1765 komen er nieuwe instructies voor de portiers. Er moet ook een nieuwe stadsvuilnispraam komen. De aannemer die de pramen levert moet de beide oude pramen overnemen.

I.p.v. een nieuwe vuilnispraam wordt er een nieuwe ballastpraam bij Jan Tuenis besteld voor f 1200. Het ijzerwerk bij Abraham Gerbens voor L 5 per pond.

1-12-1766: Burgemeester G. Intema zal een nieuwe vuilnispraam leveren en onderhouden voor f .. per jaar. De aannemer moet de beide oude praen overnemen. Bomen, haken en verder toebehoren zijn ten laste van de stad.

16-6-1767: De burgemeesters verbieden om vuur of glanzige asch op de wallen, in de aschbakken en bij de palen op de dijk te werpen. De boete is 6 Car. gld.

8-4-1797: "grootte misbruykeen worden gemaakt wegens het overal smijten van Asch en Vuylnis". Het is verplicht de asch op eigen erf binnen de stekken te bewaren. De vuylnisvoerder komt voortaan 3 keer i.p.v. 2 keer per week de stad rondvaren nl op maandag, woensdag en vrijdag. De boete bedraagt 3 Car. gld.

Brief aan vuilnisvoerder Ale Edgens wegens wangedrag 15-2-1719 (70-01-xxxx)
Burgemeesters der Stad Stavoren.

Alsoo ons daegelijx vele klagten voorkomen over het wandevour (=wangedag) van Ale Edgens nopen sijn pligt als vuylnis voerder deser stede, waerin wij willen voorsien tot beter nakominge sijner instanttie. Soo is't dat wij denselven ordonneeren gelijk daer bij desen omme van nu voortaan eenmaal des weex alle de vier quartieren van dese stad, denselve straten, wegen, de wallen voor en agter om, mitsgaders de vuilnisbakken en secreten ordentelijk te zuiveren en schoonmaken en het vuylnis voeren en brengen, daer en ter plaatse van het door onse bouwmeester sal worden geordonneert. Die wij bij desen daertoe ordonneren en dien te neffens specialijck authoriseren om den vuylnisemmers voorzegg; sijne instructie en dese onse ordre in al sijn delen en leden poinctuelijk in cas van onwilligheid off wandevour in desen, ten eersten een aenklagte van dees ons gecommiteerde, sodanig te procedea als naer bevindinge van saken, verstaen sal worden te beheren gelastende verder onsen ordinaire exploicteur dese ordonnantie hem Ale Edgens den spoedigste te insinueren alles met inthunatie en relas in forme.
Actum Stavoren 15-2-1719.

De post ordonnerende de Poortiers van de Stadspoorten derselven bruggen, goten daeromtrent zuijver en klaer te houden bij pene (=boete) van arbitrale correctie (=vervolgning door het gerecht).

Actum dato ut supra.

Ued. Agtb. bovenstaende ordtie: heb ik ondergeschrevene boode te Stavoren aen de stads vuylnisvoerder en poortiers geïnstrueert. Actum Stavoren den 20-2-1719.

Haarsma, gezworen clerk.

De As of Vuilnisman.

jaar:	aangestelde vuilnisophalers:	opmerkingen:
	Hessel Feckes (overleden)	Resolutie-boek 18 Stavoren
1700	Wietse Tiedses (nieuwe)	Resolutie-boek 18 Stavoren
1705	Wietse Tietstes (gecasseerd)	Resolutie-boek 18 Stavoren
1705	Jens Clements	Resolutie-boek 18 Stavoren
1716	Ale Eesges (+ 1719)	Resolutie-boek 18 Stavoren
1719	Jelle Hendrix	Resolutie-boek 18 Stavoren:
1766	Bendex Gatses	Resolutie-boek Stavoren
1798	Pelle Jiskes (afgaande)	Resolutie-boek Stavoren
1798	Sjouke Tjipkes (nieuwe)	Resolutie-boek Stavoren
1801	Sjouke Tjipkes (overleden)	Resolutie-boek Stavoren
1801	Ruurd Gabes (de nieuwe)	Resolutie-boek Stavoren

=====

1700 Resolutie-boek 18 Stavoren:
02-02-1700. Vuilnisvoerder Hessel Feckes overleden. Voor hem komt Wiedtse Tiedtstes.

1705 Resolutie-boek 18 Stavoren:
03-07-1705. Vuilnisman Wietse Tietstes gecasseerd. Nu Jens Clements.
Conditie: Alle stadsvuilnis en materie op de stadszeedijk brengen, niet verkopen of weggeven. Alle stadssecreten, beddings op de wallen en alle stadssteigers en straten zuiver houden, sampt de borstweeringe van alle drek en onkruid zuiveren en rein houden

1714 Resolutie-boek 18 Stavoren:
28-08-1714. Jan Clemens de stadsvuilnisvoerder overleden. Nu Ale Eesges.
Hij moet alle vuilnis op de stadszeedijk brengen. Traktement f 100.
Burgers mogen de Noorder en Zuiderpoort niet meer voor opslag van mest gebruiken als ze die later verder willen vervoeren met een boot.

1716 Resolutie-boek Stavoren:
03-01-1716. Ale Eesges vuilnisvoerder. Hij moet alle vuilnis op de stadszeedijk brengen. Traktement f 100.
Burgers mogen de Noorder en Zuiderpoort niet meer voor opslag van mest gebruiken als ze die later verder willen vervoeren met een boot.

1719 Resolutie-boek 18 Stavoren:
07-08-1719. Vuilnisvoerder Ale Eesges overleden. Nu Jelle Hendrix. Loon f 60.

Resolutie-boek Stavoren, Rijksarchief Leeuwarden (70-01 deel 20)
HET AANBESTEDEN VAN EEN NIEUWE "VUILNISPRAM"

1766. Den 1 Maart 1766,
Burgemeesteren en Vroetschappen der Stad Stavoren na gedane convocatie op de Raadhuis vergadert synde, hebben na behoorlyke omvraag en deliberatie gearresteert om by publicqe bestedinge een nieuwe stads vuilnispraam te laten maken.

1766 Den 2 Juny 1766:

Ten tweeden hebben de Heeren Gecommitteert om met de Vuilnisvoerder Bendex Gatses in onderhandeling te treden en dat hy nog een jaar als Vuilnisvoerder soude continueren, den 1 Maay ingaande.

Ten derde De resolutie van den 1 Maart laatstleden nopens het maken van een nieuwe Vuilnispraam door nader mondelinge Resolutie synde verandert en in plaats van dien geresolveert synde een nieuwe Ballast-praam te laten maken, hebben de Heeren daar toe gecommiteert aan de Vergaderinge bekent gemaakt dat sy op den 22 Maay na opgemaakt bestek, bestedinge hadden gedaan en dat de praam was aangenomen by Jan Tuenis voor de somme van twaalf hondert guldens en het Yserwerk by Abeam Gerbens tegens drie stuivers per pond.

1766 Den 1 December 1766, is met de Burgemeester G. Intema geacordeert dat hy aan de Stad sal leveren een bekwame vuilnispraam, dewelk hy sal moeten onderhouden in een bekwamen staat op syn kosten.

1766. Resolutie-boek Stavoren (70-01 21.):
2 Juny 1766 Burgemeesteren en Vroetschappen der Stad Stavoren op de Raadhuyse vergadert synde, hebben de Heeren gecommiteert om met de Vuilnisvoerder Bendex Gatses in onderhandeling te treden en dat hy nog een jaar als Vuilnisvoerder soude continueren, den 1 Maay ingaande

1797 Resolutie-boek van de Stad Stavoren (1765-1802, toegang 70-01 nummer 21)
Verontreiniging te Stavoren.
Op heden den 8 April 1797.

De leeden van de Geregte na gedane Convocatie op den Raadhuyse vergaadert zijnde, in overweging genomen hebbende hoe dat reeds een geruymen tyd groote misbruik wordt gemaakt wegens het overal smyten van asch en vuilnis, hebben goedgevonden te Resolveren geleyk zy dan by deesen doen om voortaan niet meer toe te laten dat er eenige asch of vuilnis op de walle of op de Zeedyk, nog in de Kistpaalen, nog elders waar het ook mag weezen te smyten, maar dat een yder verpligt zal zyn zyn vuilnis of asch op zyn eygen erf en wel binnen zyn stekken te bewaaren, het welk reeds by trommelslag genoegsaam is bekent gemaakt by poene van drie Car. Gulden boete en zal ten dien eynde de vuilnis-voerder worden gelast om in plaats van twee maal, drie maal weeks de stad rond te vaaren en dat wel 's Maandags en Woensdags en Vrydags en van tyd iets meer te ratelen.
Aldus gedaan en geresolveert te Stavoren op den Raadhuyse.
In dato ut supra.

Resolutie-boek Stavoren (70-01 21.):
1798 Op heeden den 3 May 1798 de Raad der gemeente der Stadt Stavoren op de Raadhuyse vergadert synde is beslooten de thans fungeerende Aschman Pelle Jiskes te

demiteren en daar voor weeder in de plaatze aan te stellen Sjouke (niet verder ingevuld = "Tjipkes")

1798 Resolutie-boek van de Stad Stavoren 1765-1802, toegang 70-01 nummer 21.

Voorwaarden bij aanstelling van de "Aschman".

Op heeden den 3 May 1798

De Raad der gemeente der Stad Stavoren op de Raadhuyse vergadert synde, is na voorgaande deliberatie beslooten de thans vungeerende Aschman Pelle Jiskes te demiteren geleyk gedemiteerd wordt bij deese en daar voor weeder in de plaatze aan te stellen Sjouke [niet ingevuld.] op navolgende Conditien.

1. Dat hy op Eygen kosten zal moeten aanschaf-fen een praam, kruywagen en alle nodige gereedschap-pen daartoe betrekkeleyk.

2. Dat hy de Stad zal moeten rondvaren 3 maal 's weeks om de asch op te haalen en op plaatsen alwaar hy niet kan vaaren, zal hy deselve met de kruywagen moeten haalen en dit wel 's maandags, woensdags en vrydags..

3. Hy zal verpligt zyn gelyk van ouds de Stads zecreten zuyver en schoon te houden, alsmede de Ratelaarsgang.

4. Hy zal meede verpligt zyn alle Jaaren 25 pramen modder op aanwysing uyt de Delft te baggeren, mits de modder voor zich zelf genietende.

Welke meergemelde Siouke (= Siouke Tjipkes, zie 09-02-1801.) deese Conditien voorgehouden zynde, heeft deese post daerop onder herteleyke dankbetuyging aangenomen.

1801 Resolutie-boek van de Stad Stavoren (1765-1802, toegang 70-01 nummer 21)
Aanstelling van een "Asch-man" te Staveren.

9 February 1801

De Raad der Gemeente van Stavoren na gedane convocatie op den Raadhuize vergadert synde, hebben in overweging genomen dat door het overlijden van Siouke Tjipkes de Stadt thans zonder Asch of Vuilnisman was en het zeer noodig was weer een nieuwe Asch of Vuilnisman wierde in plaatze gesteld zoo is by meerderheyd van stemmen gebleeken dat Ruurd Gabes weeder op nieuw in plaatze van Siouke Tjepkes tot Asch of Vuilnisman is aangesteld op Conditien en artikelen hier voren geregistreerd, welke die post onder hertelyke dank betuyging op zich heeft genomen.

1801Resolutie-boek Stavoren (70-01 21):

9 February 1801 De Raad der Gemeente van Stavoren op den Raadhuyse vergadert zynde, hebben in overweging genomen dat door het overlijden van Siouke Tjipkes de Stadt thans zonder Asch of Vuilnisman was en is Ruurd Gabes weeder op nieuw tot Asch of Vuilnisman aangesteld.

1827. Notulenboek der Stad Stavoren.

05-12-1827. "De vergadering overwegende de noodzakelijkheid, tot het in werking stellen eener Keure van Plaatselijke Policie, ter voorziening tegen ongeregeldheden, misbruiken en zorgeloosheden".

Na resoluties over dit onderwerp van de Gouverneur, G.S. en de Regering.

Art.1 "Terwijl veele Ingezetenen misbruik maken van Asch en Vuilnis achter hunne huizen, tegen stekken of anderzints te werpen, waardoor de grootste ongelukken zouden kunnen ontstaan, zoo wordt zulks mits dezen aan elk en een iegelijk in zoo verre verboden, dat die geene welke hunne asch of vuilnis, tot hun eigen gebruik zullen verkiezen te bewaren, zij dezelve binnen hunne stekken in eene behoorlijke aschbak, of andere onschadelijke plaats, tot genoeg van het Bestuur zullen moeten brengen, bij poene van één Gulden.

Art. 2. Ten gemakke van zoodanige Ingezetenen welke hun asch of vuilnis niet verkiezen te bewaren, zal erdoor het Bestuur een Asch en Vuilnisman worden aangesteld, die wekelijks tweemaal en wel bepaaldelijk des Maandags en Vrijdags, hetzij met een Praam, of met een daartoe geschikte wagen, zal doorvaren of rijden, ten einde de Asch en Vuilnis bij de huizen af te halen.

Art. 3. De Ingezetenen zullen zorgen, dat hun Asch en Vuilnis, op de vastgestelde dagen, des voordemiddags ten negen uren, voor hunne huizen of op de wallen worde gebracht, opdat er geen verlet of hinder in de afhaling plaats hebbe.

Art. 4. De Asch-man zal de alzo opgehaalde Asch en Vuilnis op de, van wege het Bestuur aan te wijzen of nader aan te wijzen plaats of plaatzen brengen.

Art. 5. De Asch-man zal geen tractement uit de 's Stadskasse genieten, maar zal de verzamelde Asch en Vuilnis tot zijn voordeel mogen verkopen.

Art. 6. Ingevalle de Aschman zijn plicht niet naar behoren waarneemt zal hij dadelijk van zijn post worden ontslagen.

Art. 7. Voorts zal ook, ter voorkoming van misbruiken, Niemand zijn Secretet mogen ledigen of doen ledigen als in de Delft of in de Stadsgrachten, en niet vroeger als op de navolgende vastgestelde tijden als: gedurende de Maanden April, Mei, Juny, July, Augustus en September na tien uren des avonds en gedurende de Maanden Oktober, November, December, January, February en Maart na negen uren, bij poene van één Gulden.

Art. 8. Wijders zal een ieder zijn Straat, Wal, Stoep en Luifel tot genoeg van het Bestuur moeten onderhouden en zal Jaarlijks al het gebrekkige deswege, na daartoe van wege het Bestuur vooraf gewaarschuwd of aangemaand te zijn, binnen veertien dagen moeten repareren of doen repareren of vernieuwen op boete van twaalf Guldens voor ieder Straat, Wal, Stoep of Luifel, welke niet binnen genoemde tijd is gerepareerd of vernieuwd, wordende het echter aan en ieder te allen tijde onverlet gelaten zijnen Luifel weg te nemen.

Art. 9. Niemand zal met Rijdtuigen of losse Paarden langs de Straat mogen Jagen of hard-draven, noch op de kleine Steenen voor de Huizen rijden, op boete van één gulden telken reize.

Art. 10. Het geroep, geschreeuw en verdere baldadigheden van Kinderen aan de Straat, mits gaders het smijten met en trekken van Steenen uit de Straten en in den wintertijd het Sneeuwballen wordt wel expresselijk verboden, op boete van vijftig cents telken reize.

Art. 11. Een Ieder zal gehouden zijn om 's winters bij gladdigheid het voetpad voor deszelfs Huis behoorlijk met Zand te strooijen, telken morgen ten negen uren, zullende zulks, bij nalatigheid, ten koste der nalatigen worden verrigt.

Art. 12. Ieder Ingezeten, die aan het Water woont, is verplicht wanneer er ijs in is, om voor de wal van zijn Huis een bit te houden ter lengte van één El en zes Palmen en ter breedte van één El, hetwelk des morgens te negen ure geopend zal moeten zijn, op de boete van vijftig cents en wegens het te klein zijn van hetzelfde, insgelijks vijftig cents, telken reize te verbeuren: zullende hetzelve daarenboven bij onwilligheid ten koste van de nalatigen worden opengemaakt".

10de Notulen-boek der Stad Stavoren.

01-11-1871. Asophaler R. de Jong krijgt als loon f 0,50 per week.

Voorstel Kooiman: + ½ van de jaarlijkse opbrengst van as en vuil.
